

Zbycie przez powódkę udziałów w pozwanej Spółce nie wpływa na jej dalsze związanie zapisem na sąd polubowny, zawartym w umowie spółki, albowiem orzecznictwu sądu polubownego poddany został stosunek prawny (przedmiot sporu) – którym w rozpoznawanej sprawie jest udział w czystym zysku – a nie konkretne strony sporu, mające status prawny współnika.

**Postanowienie Sądu Najwyższego
z dnia 1 marca 2000 r.
I CKN 845/99**

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Tadeusz Żyznowski (przewodniczący)

SSN Gerard Bieniek

SSN Bronisław Czech (sprawozdawca)

po rozpoznaniu w dniu 1 marca 2000 r. na posiedzeniu niejawnym, sprawy z powództwa F.W.P. Spółki Akcyjnej w W., przeciwko V. Spółce z o.o. w W., o zapłatę, na skutek kasacji powódki od postanowienia Sądu Apelacyjnego z dnia 17 lutego 1999 r., postanawia: oddalić kasację.

Uzasadnienie

W dniu 26.IV.1989 r. została zawarta umowa spółki z udziałem zagranicznym pod firmą V-W. Spółka z o.o., której współnikami zostali K.P.N. w W. (obecnie F.W.P. S.A. w W., będąca powódką) oraz spółka E.T., INC. z siedzibą w Oldcastle, Ontario w Kanadzie. Po zmianie umowy spółki pozwana od 1992 r. nosi nazwę V. Spółka z o.o. w W.

Wymieniona umowa spółki m.in. stanowi:

„17.2. Jeżeli na wypadek sporu lub różnicy zdań wynikających z tej umowy, jej wykonania lub pogwałcenia, Wspólnicy byliby niezdolni do polubownego jego załatwienia, jak również w innych przypadkach określonych w tej umowie, spór lub różnica zdań będą

przekazane do rozstrzygnięcia przez Kolegium Arbitrów składające się z dwóch arbitrów wybranych przez każdego ze Wspólników i trzeciego, wybranego przez tak wyselekcjonowanych arbitrów. Pisemna decyzja Kolegium Arbitrów będzie wiążąca dla Wspólników, chyba że Wspólnik zażąda arbitrażu według punktu 17.3.”

„17.3. Wszystkie spory wynikające w związku z tą umową, które pozostaną nierozstrzygnięte przez Kolegium Arbitrów w ciągu sześciu miesięcy od jego powołania, lub mimo że rozstrzygnięte zostaną przez Kolegium zostaną przekazane do arbitrażu przez Wspólnika, będą ostatecznie rozstrzygnięte przez arbitraż Amerykańskiego Stowarzyszenia Arbitrażowego w Nowym Jorku, zgodnie z przepisami Arbitrażu Handlowego tego Stowarzyszenia.” (k. 43).

Umową z 19.IX.1992 r. wspólnik – K.P.N. sprzedał swoje udziały w Spółce drugiemu wspólnikowi, tj. E.T., INC. z siedzibą w Oldcastle, Ontario w Kanadzie (k. 80-81).

Powyższe okoliczności są niesporne.

Powódka – F.W.P. S.A. w W. (poprzednio: K.P.N. w W.) w pozwie z 28.II.1994 r. – wniosła o zasądzenie od pozwanej „V. Spółki z o.o. w W. kwoty 202.525,85 zł, na którą składają się: kwota 125.790,20 zł tytułem udziału powódki jako wspólnika w zyskach pozwanej Spółki za lata 1990, 1991 i 1992 oraz kwota 77.455,65 zł tytułem rozliczeń kompensacyjnych stron za 1991 r.

Pozwana w odpowiedzi na pozew wniosła o odrzucenie pozwu na podstawie art. 199 § 1 pkt 4 k.p.c. w zakresie kwoty 125.790,20 zł, podnosząc zarzut zapisu na sąd polubowny, oraz o oddalenie powództwa w pozostałej części dotyczącym kwoty 77.455,65 zł.

Powódka twierdziła, że zapis na sąd polubowny jest nieważny, a poza tym zapis ten nie obejmuje zgłoszonych roszczeń.

W toku procesu pozwana wniosła o odrzucenie pozwu także w części dotyczącej kwoty 77.455,65 zł, podnosząc zarzut powagi rzeczy osądzonej, albowiem wszelkie wzajemne rozliczenia stron zostały dokonane prawomocnie zakończonym procesem w sprawie /.../ Sądu Wojewódzkiego w Warszawie (/.../ Sądu Apelacyjnego w Warszawie).

Sąd Wojewódzki postanowieniem z 17.II.1998 r., odrzucił pozew przyjmując odnośnie kwoty 125.790,20 zł, że dotyczy jej zapis na sąd polubowny (art. 199 § 1 pkt 4 i art. 697 § 2

k.p.c.), a żądanie zasądzenia kwoty 77.455,65 zł, że zostało już prawomocnie osądzone (art. 199 § 1 pkt 2 k.p.c.).

Na skutek zażalenia powódki Sąd Apelacyjny postanowieniem z 17.II.1999 r.: 1/ uchylił postanowienie Sądu Wojewódzkiego w części odrzucającej pozew o zapłatę kwoty 77.455,65 zł i sprawę w tym zakresie przekazał do ponownego rozpoznania, 2/ oddalił zażalenie w pozostałej części.

Sąd Apelacyjny przyjął odnośnie kwoty 77.455,65 zł, że nie zostało dostatecznie wyjaśnione, czy w tym zakresie istnieje powaga rzeczy osądzonej, zaś odnośnie kwoty 125.790,20 zł podzielił zapatrywanie Sądu Wojewódzkiego, że dotyczy jej zapis na sąd polubowny.

Powódka zaskarżyła kasacją postanowienie Sądu Apelacyjnego w części oddalającej zażalenie, zarzucając naruszenie:

a/ „prawa materialnego (art. 393¹ pkt 1 k.p.c.) przez błędną wykładnię pkt 17.2 umowy spółki z dnia 26.04.1989 r., polegającą na przyjęciu, że zawarty w nim zapis na sąd polubowny wiąże byłego wspólnika i spółkę”,

b/ „przepisów postępowania (art. 393¹ pkt 2 k.p.c.) przez błędną wykładnię art. 697 par. 1 k.p.c., polegającą na przyjęciu, że strony zgodnie z tym przepisem mogą poddać orzecznictwu sądu polubownego spory z osobą trzecią, co spowodowało uznanie zarzutu o zapisie na sąd polubowny zawartego w pkt 12.2 umowy spółki z dnia 26.04.1989 r. za skuteczny w niniejszym sporze, a w konsekwencji oddalenie zażalenia powoda z dnia 30.03.1998 r. i odrzucenie pozwu na podstawie art. 199 par. 1 pkt 4 k.p.c.”,

c/ „przepisów postępowania (art. 393¹ pkt 2 k.p.c.) przez niewłaściwe zastosowanie art. 199 par. 1, pkt 4 k.p.c., polegające na oddaleniu zażalenia powoda z dnia 30.03.1998 r. na postanowienie sądu I instancji o odrzuceniu pozwu, chociaż w sprawie brak zapisu na sąd polubowny dokonanego między stronami.”

Powódka – powołując się na wymienione podstawy kasacyjne – wniosła o uchylenie zaskarżonego postanowienia oraz postanowienia Sądu Wojewódzkiego w części odrzucającej pozew o zapłatę kwoty 125.790,20 zł.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

1. Prawidłowe wskazanie podstawy kasacji polega na przytoczeniu przepisu prawa, który – zdaniem skarżącego – naruszony został przez sąd drugiej instancji, uzasadnienie na czym to naruszenie polega i jaki miało wpływ na wynik sprawy. Samo wymienienie przepisu art. 393¹ pkt 1 lub pkt 2 k.p.c. nie jest wystarczające, albowiem nie wiadomo jakiego przepisu dotyczy zarzut skarżącego (zob. np. postanowienie SN z 11.III.1997 r./, III CKN 13/97, OSNC 1997, nr 8, poz. 114 oraz wyrok SN z 23.I.1998 r., I CKN 431/97, OSNC 1998, nr 7-8, poz. 130). Wymaganiu temu nie odpowiada podstawa określona przez powódkę jako „naruszenie prawa materialnego”, albowiem nie przytacza przepisu prawa, który miałby być naruszony. Dlatego podstawę tę należy uznać za nieusprawiedliwioną.

2. Nie są również zasadne zarzut naruszenia prawa procesowego. W tym przedmiocie Sąd Najwyższy podziela trafne stanowisko Sądu Apelacyjnego, które znalazło także wyraz w postanowieniu Sądu Wojewódzkiego.

W myśl art. 697 § 1 k.p.c., strony w granicach zdolności do samodzielnego zobowiązania się mogą poddać pod rozstrzygnięcie sądu polubownego spory o prawa majątkowe. Z kolei art. 698 § 2 k.p.c. wymaga, aby w zapisie na sąd polubowny dokładnie oznaczyć przedmiot sporu albo stosunek prawny, z którego spór wynikł lub może wyniknąć. Sąd Najwyższy w wyroku z 3.IX.1998 r., I CKN 822/97 (OSNC 1999 nr 2, poz. 39) – uzasadniając tezę, że zapis na sąd polubowny odnosi skutek także wobec cesjonariusza – podkreślił m.in., że unormowanie zawarte w przytoczonych przepisach – według którego w treści zapisu wskazuje się nie określone indywidualnie strony sporu, lecz stosunek prawny lub przedmiotu sporu – nakazuje przyjąć, że w wyniku zapisu oznaczone roszczenia (wierzytelności) uzyskują tę właściwość, iż spory o nie podlegają orzecznictwu sądu polubownego.

Stwierdzenie to – podzielane przez Sąd Najwyższy w składzie rozpoznającym niniejszą sprawę – ma dla niej istotne znaczenie.

Przedmiotowy zapis na sąd polubowny uczyniony został przez wspólników w umowie spółki. W okresie późniejszym obecna powódka przestała być wspólnikiem pozwanej Spółki. Roszczenie o zapłatę kwoty 125.790,20 zł z tytułu udziału powódki jako wspólnika w czystym zysku pozwanej Spółki za lata 1990, 1991 i 1992 (a więc za lata, w których była wspólnikiem) mogło być skierowane tylko do spółki (jako osoby prawnej) a nie do drugiego wspólnika lub pozostałych wspólników (art. 191 § 1 k.h.) i to zarówno wtedy, gdy powódka była wspólnikiem, jak i obecnie, gdy nim nie jest. Skoro pierwotnie było tylko dwóch

wspólników, to powstaje fałszywe mniemanie, że roszczenie dochodzone przez powódkę z tytułu udziału w czystym zysku powinno być skierowane przeciwko drugiemu wspólnikowi. Tak jest jedynie w płaszczyźnie faktycznej (skoro pozwana Spółka jest obecnie jednoosobowa) a nie prawnej: legitymowaną biernie była i jest pozwana Spółka jako osoba prawna, a nie jej jedyny wspólnik.

Postanowienie punktu 17.2 umowy spółki dotyczące zapisu na sąd polubowny w odniesieniu do sporów, jakie mogą powstać między wspólnikami na tle wykonania postanowień umowy, obejmuje zatem również żądanie wypłaty udziału w czystym zysku przeznaczonym do podziału przez Zgromadzenie Wspólników (punkt 7.1 umowy spółki), jeżeli wspólnicy nie doszli w tej kwestii do porozumienia, stosownie do punktu 17.1 umowy spółki.

Wynika z powyższego, że **zbycie przez powódkę udziałów w pozwanej Spółce nie wpływa na jej dalsze związanie zapisem na sąd polubowny, zawartym w umowie spółki, albowiem orzecznictwu sądu polubownego poddany został stosunek prawny (przedmiot sporu) – którym w rozpoznawanej sprawie jest udział w czystym zysku – a nie konkretne strony sporu, mające status prawny wspólnika.**

Sąd Apelacyjny oddalając zażalenie powódki nie naruszył zatem ani art. 199 § 1 pkt 4 k.p.c. ani art. 697 § 1 i 2 k.p.c.

Z powyższych przyczyn kasacja podlega oddaleniu (art. 393¹² k.p.c. w zw. z art. 393⁸ § 2 k.p.c.).

Źródło: Biuro Studiów i Analiz Sądu Najwyższego